

Szegeden múzeumi boltot és kávézót is terveznek

Kiállítások a háttérben

A magyarországi múzeumok látogatóinak száma tavaly nem érte el a tízmilliót. A százazatok huszonötös klubjába Csongrád megyéből 260 ezer nézővel csak az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparknak sikerült bekerülnie. Május 18. a múzeumi világnap.

Friss felmérések szerint a felnőtt magyar lakosság szabadidejéből legkevesebbet múzeumok, kiállítások látogatására fordít, keveset sportol, olvas és kirándul, viszont átlag heti 19 órát tévéznek, és egyre népszerűbb időtöltés a vásárlás és a kirakatnézés. Az elmúlt év végén megnyílt hatalmas sikerű Monet-kiállítás sem tudta érdemben befolyásolni a múzeumok tavalyi látogatottsági adatait: 2003-ban 9 millió 477 ezer 834-en nézték meg a különböző tárlatokat. A toplistát az egri vár vezeti közel 434 ezer látogatóval, a százazatok huszonötös klubjába Csongrád megyéből 260 ezer nézővel csak a Feszty-körképét is bemutató Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparknak sikerült bekerülnie.

Vörös Gabriella, a Csongrád megyei múzeumi szervezet igazgatója szomorúnak tartja, hogy a felmérések szerint Magyarországon a 14 év feletti lakosságának csak 4 százaléka látogat el havonta valamilyen kiállításra.

- Az eredményeket egyfajta

A főúri terítéket bemutató kiállítás sok érdeklődőt vonzott a Fekete Háza

Fotó: Schmidt Andrea

kritikának is tekinthetjük múzeumokra nézve - mondja Vörös Gabriella. - A jövőben szeretnénk kiállításaink reklámjára nagyobb hangsúlyt fektetni.

Annak ellenére, hogy jó kiállításokat kínálnak, és az utóbbi években már színházi előadások, koncertek számára is helyet biztosítanak a múzeumban, nem tudják elég hatékonyan megszólítani a felnőtt lakosságot - hangsúlyozza az igazgató.

A Dalson & Dawney Gazdasá-

gi Tanácsadó Kft. által a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogatásával 2001 második felében elvégzett reprezentatív felmérés kimutatta, hogy a szegedi Móra Ferenc Múzeum látogatóinak 33 százaléka szegedi, 63 százaléka vidéki, 4 százalék külföldről érkezett; háromnegyede 30 év alatti, több mint fele pedig 11 és 19 év közötti fiatal. Az elmúlt évek legsikeresebb szegedi tárlata az informatikortörténeti kiállítás volt. A múzeológusok rájöttek arra is: ha egyszerre több nagy kiállítást rendeznek, azok együtt jobban vonzzák az embereket. Jó példa erre a most is látható, nagy sikerű árvízi, vasúttörténeti és játéktörténeti tárlat is.

- A dzsesszszorozatunkra olyanok is eljöttek, akik még soha sem jártak a múzeumban, s ha már egyszer sikerült őket becsalogatnunk, talán a tárlatok megtekintéséhez is kedvet kapnak. Szeretnénk nagyobb szabású külföldi kiállításokat is vendégül látni, elkezdtük az első uniós pályázatunk megírását is, amely a múzeum belső struktúrájának átalakítását szolgálná - ismerteti a közeli jövőre vonatkozó terveit Vörös

VILÁGNAPI PROGRAMOK

A Csongrád megyei múzeumi szervezet valamennyi kiállítása ma ingyen látogatható. Déléltől 10 órakor nyit az általános iskolások számára szervezett Móra-mese-színpad a szegedi múzeum előtt, 10-től 16 óráig Medgyesi Konstantin és Orbán Imre történész-muzeológusok tárlatvezetéssel várják az érdeklődőket. A csongrádi múzeumban 15 órakor Szalontai Csaba régész előadásának címe: Csongrád a bolgárok végvára? A szentesi múzeumban 17 órától kezdődik A bolgárkertészet hagyományai Szentesen és környékén című kötet bemutatója.

Gabriella. - Az előtérben múzeumi boltot és kávézót szeretnénk kialakítani, ezzel is vonzóbbá, komfortosabbá téve intézményünket a felnőttek számára is. Az igazgató szerint május 18-án az emberek jobban odafigylenek a múzeumokra, és bizonyára az ingyenességnek is köszönhető, hogy a világnapon a szokásosnál mindig jóval több a látogató.

H. ZS.

Szegedi akadémikusok: Ormos Pál biofizikus

A lézercsipesz nanotudománya

Ha valami kicsi, az mindig jó a tudományban - így tartja Ormos Pál biofizikus. A miniatürizálás világtrendjébe illeszkednek az élő szervezetek legapróbb részecskéit a csúcstechnológia eszközeivel vizsgáló szegedi tudós eredményei. Ormos Pált a május eleji közgyűlésen az Akadémia rendes tagjává választották.

A Szegedi Biológiai Központ (SZBK) Biofizikai Intézetének igazgatója 1998 óta volt a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, s az idei választáson lett rendes tag. Ormos Pál és kutatócsoportja az utóbbi években egy világszerte igen gyorsan fejlődő tudományterületen, a nanobiotechnológiában ért el nemzetközi feltűnést keltő eredményeket.

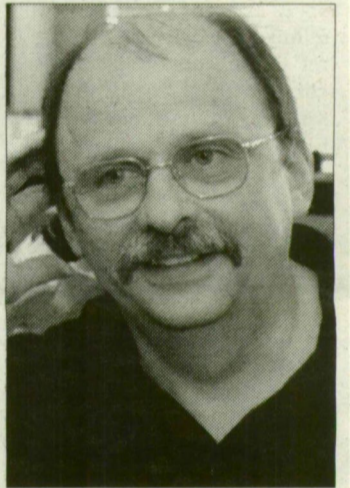
- Ha valami kicsi, az mindig jó a tudományban - magyarázza a szegedi születésű professzor, aki az itteni egyetemen 1975-ben szerzett fizikus diplomát és azóta az SZBK-ban dolgozik. - A miniatürizálás manapság rendkívül fontos irányzat. A cél: nagyon kicsi elemekből egyre bonyolultabb szerkezeteket összerakni. A nanotechnológiától igen sokat várunk világszerte, okkal, joggal, a biológia pedig jó modell: a legkorábbi számítógép sokoldalúsága is elmarad az emberi agy képességei mögött, az élő szervezet sejtjei, hiába nagyon kicsik, rengeteg mindent tudnak. Ha eltanulhatnánk, mit hogyan csinálnak, akkor egyszer mesterségesen is előállíthatnánk apró és nagyon sokat tudó szerkezeteket.

Ormos Pál és munkacsoportja elsősorban optikai módszerekkel hozott létre olyan eszközöket, amelyekkel egyetlen apró biológiai részecske, sejt vagy molekula vizsgálata is lehetséges. Egyrészeke manipulációnak nevezik az eljárásokat, amelyek lehetővé teszik, hogy ne kelljen a kutatóknak egyszerre millió számú apró részecskét vizsgálnia - csak egyet. Ennek eszköze az úgynevezett lézercsipesz. A szegedi intézetben kifejlesztett lézercsipesz labor lézerefényvel készült és lézerezzel is hajtott apró „gépeiről” a nanobiotechnológia sok nemzetközi kutatóhelyén is azt tartják, hogy számos alkalmazási területük lesz.

Jelenleg három szabadalmunk van, de intenzíven próbálkozunk különféle új alkalmazásokkal, például olyan berendezést „építünk”, amelyik szétválasztja a sejteket, s van egy másik, amelyik kifúrja, egy harmadik, amely pumpálja. Sokak szerint legjobb lenne, ha mi alapíthatnánk cégeket a nanobiotechnológiai eljárások kidolgozására, s aztán gyártanánk a lézercsipesz laborokat és nagyon, de nagyon meggazdagodnánk - mondja csak félig tréfásan és ironikusan a professzor. Hiszen ő tudja legjobban, mekkora összegeket áldoznak hasonló célokra, az úgynevezett chiplaborok kifejlesztésére, a miniatürizációs csúcstechnológiára a világ élvonalos cégei! Csak hogy Ormos Pál: kutató.

Egylőre alig beláthatók a tudomány új eredményeinek alkalmazási lehetőségei és ebben persze már az üzleti szempontok sem elhanyagolhatók. De fogadjuk el, hogy léteznek kutatói alkatú emberek: nem az üzlethez, hanem az új és új tudományos problémák megoldásához van érzékük.

S. E.

Ormos Pál eredményei feltűnést keltettek Fotó: Karnok Csaba

CSONGRÁD MEGYEI MÚZEUMOK ÉS KIÁLLÍTÓHELYEK LÁTOGATOTTSÁGA		
(évfő)	1992	2003
Móra Ferenc Múzeum (Szeged)	73 865	42 006
Fekete Ház (Szeged)	12 281	20 204
Kass Galéria (Szeged)	4084	4623
Tornyai János Múzeum (Hódmezővásárhely)	3814	5136
Tari László Múzeum (Csongrád)	13 971	11 662
József Attila Múzeum (Makó)	8001	4849
Kosztai József Múzeum (Szentes)	3389	3353

DM-grafika

Tíz éve hunyt el a „nagy táblász”, Bátyai Jenő

Az utolsó polihisztor volt Csongrád megyében

Hatvanegy évesen halt meg tíz évvel ezelőtt az a Bátyai Jenő, akit sokan máig az utolsó polihisztorként emlegetnek, s aki lapunk állandó szerzői közé tartozott. Az élelmiszer-kémikus és helytörténész munkásságát felesége folytatja.

Ha Bátyai Jenő élelmiszer-kémikus, vegyész, technikatörténelmi szakíró és közéleti ember a rendszerváltást követő éveket ereje teljében éli meg, lubickolhatott volna a mai divatos kifejezéssel élve tudásiparban. Találmányaira, biotechnológiai eljárásaira vállalkozások épülhettek volna, amelyek mind a mai napig termelnék a pénzt. Az ő nevéhez fűződik például a hagyományos „kinyerése” a vöröshagyma szárítása során keletkezett úgynevezett tisztítási hulladékból, avagy a makói hagymaszárító beüzemlése. Mindezeket Bátyai - ahogy akkoriban mondták - a fizetéséért csinálta, anyagi haszna nem származott belőlük.

Amennyiben akkoriban nincs szocializmus, ma Bátyai Jenő családtagjai valószínűleg a térség leggazdagabb emberei közé tartoznának. Szeged viszont szegényebb lenne: mert Bátyai a múlt rendszerben kellőképpen nem hasznosítható szellemi energiáit - szabad vegyértékeit - arra fordította, hogy a város műemlékeit, építészeti ritkaságait, technikatörténelmi szenzációit, a

Bátyai Jenő (jobbról) Szókefalvi-Nagy Bélával 1985-ben

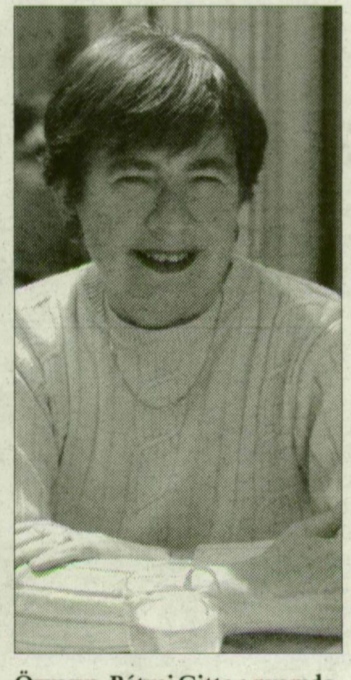
A család felvétele

műszaki értelmiség elfelejtett, de nagy formátumú egyéniségeit kutatta. Neki köszönhető, hogy az akkoriban a mai civil szervezetek hiányát pótló MTE SZ-szel a háta mögött - annak társelnökéként - az épületeket táblákkal jelölte meg: az „itt élt és dolgozott” szavakkal kezdődő megemlékezéseket, néhány szavas méltatásokat összesen 81 házon, emlékhelyen olvashatjuk a megyében. Petri Csathó Ferenc, a még fiatalab-

ban elhunyt költő nevezte el Bátyait „nagy táblásznak”. Bátyai nyelveket beszélt, alkotott, és a közélet fáradhatatlan személyisége volt. Azt mondanám rá - ha másokat nem sértenék meg vele túlságosan - vele az utolsó polihisztor ment el. Bármilyen, a lapunkban megjelent cikket követően megcsörrent a telefon: a vonal másik végén Bátyai Jenő jelentkezett be, aki élő lexikonként értékes információkkal egészítette ki a leírtakat.

Bátyai mindent tudott, az újságírók jolly jokereként bármikor, bármiről szívesen mesélt. Ha élne, műsora lehetne egy televízióban.

Ha élne... De nem él, tíz éve, mondhatni fiatalon, 61 évesen halt meg. Kezéből akkor esett ki a toll, amikor a szegedi Kass Szálló történetét kutatta. A mű immáron ő és felesége neve alatt jelent meg. Munkásságát azóta is folytatja Bátyai Gitta, aki elmondta, vegyésztechnikusként,

Özvegye, Bátyai Gitta a nyomdokaiba lépett Fotó: Miskolczi Róbert

a Móra Ferenc Múzeum munkatársaként, a természettudományi részleg preparátoraként hogyan lépett férje nyomdokaiba.

- A hetvenes és nyolcvanas években, amikor a Somo gyi-könyvtár még egy épületben volt a múzeummal, Jenő mindig megkért: nézz már utána ennek vagy annak az adatnak - meséli Bátyai Gitta. - A régi szegedi napilapokban és könyvekben való keresgélés aztán lassacskán a szenvedélyemmé vált. A Kass

ÉLT ÉS ALKOTOTT

Bátyai Jenő 1933-ban született Dunapatajon, 1994-ben halt meg Szegeden. 1957-ben előbb élelmiszer-kémikus, vegyész, majd élelmiszer-ipari szakmérnöki diplomát szerzett, 1963-ban doktorált. A minőségvizsgáló intézet után 1969-től nyugdíjba vonulásaig a Zöldértéknél, későbbi nevén Agora Rt.-nél dolgozott főmérnökként, minőségügyi igazgatóként. Az MTE SZ mellett a Városházai Egyesület és a Dugonics Társaság alelnöke. Monográfiái: A Torony alatti főmérnökök, Régi szegedi nyomdák, A szegedi malomhistória, Csonka János és Csonka Ferenc munkássága.

Szálló történetének kiadásához pedig Jenő halálát követően már magam gyűjtöttem össze a pénzt is.

És a szenvedély ma is tart: az eltelt tíz évben megjelent Az új-szegedi Liget, a Csónakházak a Tiszán, a Vadászati Almanach, az Újszegedi mozaikok, jelenleg készül a szegedi iparosok és kereskedők levelezési felelője, „firmája” alatt megjelenő cégtörténetek gyűjteménye.

FEKETE KLÁRA